

Ayaklanmalara Karşı Koyma Teorisini: David Galula

Ayaklanmalara Karşı Koyma Teorisini: David Galula[1]

Burak Levent[2]

David Galula Hakkında Kısa Bilgi ve Eserleri

10 Ocak 1919'da Fransız sömürgesi Tunus'un Sfax kentinde dünyaya gelen David Galula, maddi durumu görece iyi durumda olan Yahudi bir aileye mensuptu. Dönemin Yahudi topluma karşı tutumu ve ablasının eşinin Fransız subayı olması Saint Cyr (Aziz Cyr)'e girmesinde büyük etken olmuştur (Marlowe, 2010, ss. 21-23). Galula 1939 yılında Aziz Cyr'den mezun olmuş ancak Fransa'nın Almanya'ya savaş ilan etmesi sebebiyle tüm Yahudi subayları korumak adına orduya uzaklaştırılmıştır. Müteakiben 1944'te Elba ve Toulon'un Almanlardan geri alınması amacıyla yürütülen muharebelere katılarak düzenli orduya dönüş yapmıştır (Marlowe, 2010, ss. 24-25).

1945 yılında Çin'e Fransız Askeri Ataşesi olarak atanan Guillermo'nun kadrosunda Galula'nın da bulunması, ileride ortaya koyacağı ayaklanmalara karşı koyma teorisi açısından dönüm noktası niteliğindedir (Cohen, 2012, s. 202). Nitekim Çin'de bulunduğu dönemde komünist ayaklanma hareketine karşı koymanın yöntemlerini bulmak amacıyla Mao'nun eserlerini detaylı bir şekilde incelemiştir (Cohen, 2012, s. 204). Mao'nun balık ve su ilişkisiyle betimlediği ayaklanmacı hareketin halktan beslenmesi gerekliliği Galula ve dönemin diğer ayaklanmalara karşı koyma (Counterinsurgency / COIN) teorisyenleri tarafından ayaklanmalara karşı koymanın ancak ve ancak halk desteğinin kesilmesi yoluyla sağlanabileceği şeklinde yorumlanmıştır.

1948'de Birleşmiş Milletler Balkanlar Özel Komisyonu'na gözlemci olarak görevlendirilen Galula, Yunanistan İç Savaşının sonlarına tanıklık etmiş, bu sayede hem Maoist ideolojinin Çin'den başka bir ülkede uygulanmasını hem de ABD danışmanlığında yürütülen ayaklanmaya karşı koyma faaliyetlerini gözlemleyebilmiştir (Marlowe, 2010, ss. 32-33). İç savaşın bitmesini müteakip Hong Kong Fransız Askeri Ataşesi olarak atanan Galula görev süresi boyunca (1951-56) Hindi Çini Savaşı ile yakından ilgilenmiş ve ayaklanmalar ve ayaklanmalara karşı koyma tecrübelerini geliştirme fırsatı bulmuştur.

1956 yılında doğduğu topraklara yakın olması sebebiyle Cezayir'e gönüllü olarak giden Galula daha önce gözlemlediği ve incelediği ayaklanmaya karşı koyma stratejilerini uygulama fırsatı bulmuş ancak teorilerin uygulanmaya konulması açısından sahadaki başarıları sınırlı kalmıştır. Cezayir'in Kabilya bölgesine görevlendirilen Galula daha önce üzerinde çalışmış olduğu ayaklanmalara karşı koyma stratejilerini eylem planına dönüştürerek sırasıyla aşağıdaki gibi uygulamaya sokmaya çalışmıştır (Galula, 2006b, s. 258).

1. Ayaklanmacıları etkisiz hale getirmek ve bölgeden uzaklaştırmak,
2. Operasyonel birlikleri halk ile temas edecek şekilde köylere yerleştirmek,
3. Yerel halkı kontrol altında tutmak,
4. Ayaklanmaya karşı savaş kazanmak.

Komünist veya milliyetçi özelliklere sahip ayaklanma hareketlerinin dost, düşman veya tarafsız kesimler arasındaki kesin ayrımı belirleyen ve destekleyenlere ideolojik olarak itici güç sağlayan avantajları bulunmaktadır. Tıpkı ayaklanma hareketlerinde olduğu gibi ayaklanmalara karşı koyma savaşının da itici bir güce sahip olması gerekmektedir. Galula (2006b, s. 262) bu itici gücün ayaklanmalara karşı koyma lehinde olan azınlığı ve tarafsız duran çoğunluğu bütünlüştürerek istikrarlı bir politika (askeri, ekonomik, psikolojik) ile sağlanacağını belirtmektedir. Bu sebeple Kabilya'da uygulanan eylem planının başarısızlığını birimlerin icra ettiği görevlere uyum sağlamamasına, eylemlerdeki sistematik eksikliğe ve halkın kontrolüne yönelik kararlı tutumun sağlanamamasına bağlamaktadır. Cezayir görevi devam ederken Fransa'da De Gaulle rejiminin iktidara gelmesi neticesinde gerçekleşen politika değişikliklerinden kararlı bir politikanın izlenmediği belirtilmiştir. 1958 yılında ise Galula Cezayir'deki görevini tamamlayarak 1960'a kadar Paris'teki görevine devam etmiştir. Bahse konu yıllar arasında ABD'de COIN'e olan ilginin üst seviyelerde olması sebebiyle, 1960-63 yılları arasında ABD'de geçmiş ve birçok subaya ders vermiştir. David Galula 11 Mayıs 1967'de Paris'te vefat etmiştir.

Cezayir'de Pasifikasyon (Pasification in Algeria) Galula'nın ilk kitabıdır. Bu kitapta 1956-58 yılları arasında Cezayir'de geçirdiği süre zarfındaki izlenimlerini anlatmaktadır. Ayaklanmalara karşı koyma hareketinin ayaklanmacıları yakalayıp etkisiz hale getirmekten ziyade halkın güvenliğini tesis ederek kazanılmasına odaklanması gerektiğini savunmaktadır. Harvard Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Merkezinde araştırma asistanıyken kaleme aldığı *Ayaklanmalara Karşı Koyma Savaşı* (Counterinsurgency Warfare) kitabı uygulamanın teorik boyutuyla daha çok ilgilienmektedir. Ayaklanmalara karşı koymada uygulanması gereken adımları ve ilkeleri kitabında sıralanmaktadır. Son olarak 1965 yılında Jean Caran takma isimle yayımlanan, 1950'deki Hong Kong politik durumunu ve Çin toplumu hakkındaki bilgileri romanlaştırarak anlattığı *Kaplannın Bıyığı* (The Tiger's Whiskers) adlı kitabı bulunmaktadır.

David Galula'nın Ayaklanmalara Karşı Koyma Alanına Katkıları

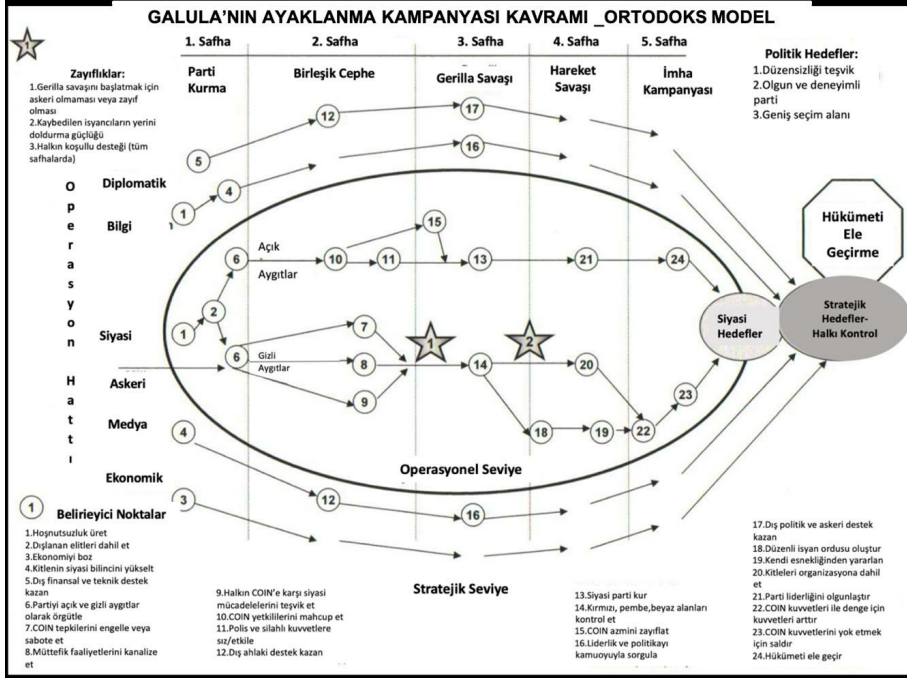
Ayaklanma kavramı hem politik bakış açısı hem de anlam benzerliği açısından kalkışma, isyan, devrim, başkaldırı gibi kavramlar ile karıştırılabilmektedir. Devletlerin ve bireylerin politik görüşlerinden bağımsız olarak öncelikle ayaklanma kavramını tanımlanmakta fayda vardır. Ayaklanmalar; mevcut iktidarın değiştirilmesi amacıyla halkın desteğini kazanmak için silahlı ve silahlı mücadele araçlarının tamamının kullanılmasını kapsamaktadır. Dolayısıyla terörizm, gerilla savaşı, iç savaş gibi siyasal şiddet tiplerinin yanında propaganda, psikolojik, bilgi hareketi ekonomik savaş gibi silahlı yöntemleri de bünyesinde barındırır (Demir, 2020, ss. 15-16). İsyân, başkaldırı, kalkışma gibi kavramlara nazaran ayaklanmaların örgütlenme seviyesi yüksek, daha geniş katılımı, uzun süreli, yasal/yasadışı ve silahlı/silahlı mücadele yöntemleri ile gerçekleştirilen bir hareket olduğu söylenebilir.

David Galula'nın teorisine göre ayaklanma hareketinin başarı ibresi içinde bulunduğu toplumun hangi tarafın safında yer alacağı seçimine göre değişeceği savı üzerine kurulmuştur. Yani toplumun

kendini uzun vadede korunaklı hissedeceği tarafı destekleyeceğini savunmaktadır (Crider, 2009, s. 83). Başarılı bir ayaklanmanın gerçekleşmesi için; toplumun desteğini sağlayacak ve ayaklanmacıları besleyecek *çekici bir neden*, hükümetin ayaklanmalara karşı koymadığı siyasi, idari, polis ve askeri kuvvetleri bakımından becerisi ve maddi manevi tutarlılığının *zayıf olması*, ayaklanmacıların hareketlerini kolaylaştıracak *uygun coğrafi yapı* ve son olarak ahlaki, politik, teknik, mali ve askeri yardımları da kapsayacak bir *dış desteğin* ön koşullar olduğunu belirtmektedir (Galula, 2006a, ss. 11-29).

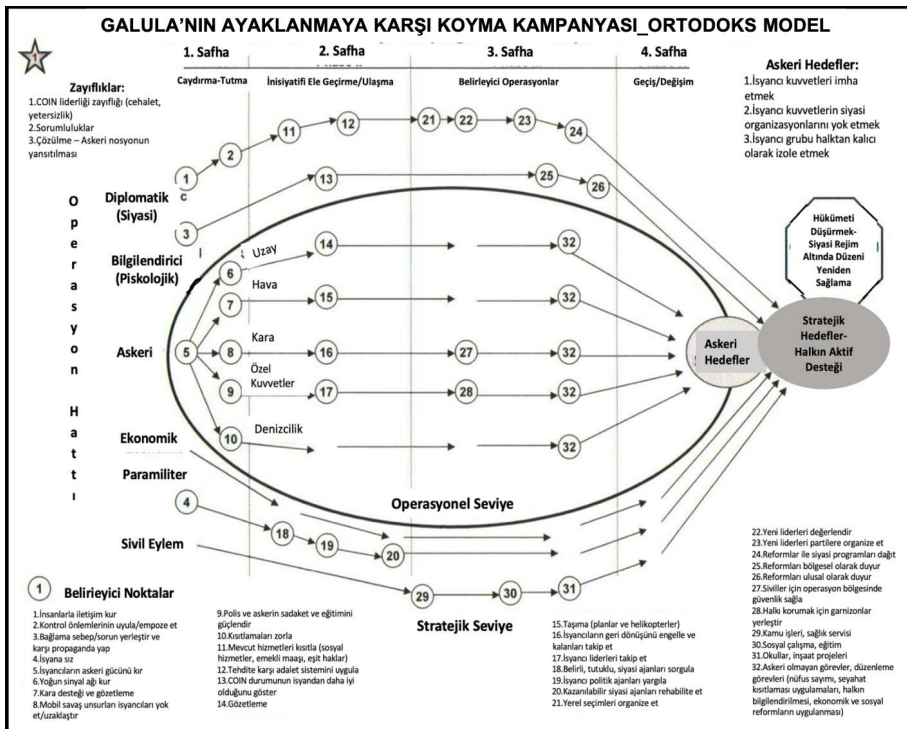
Bu ön koşulların (özellikle ilk ikisi) sağlandığı durumda ise ayaklanmacıların izleyebileceği iki model sunmaktadır. Her iki model de beş adımdan müteşkil olmakla birlikte ilk iki adımdaki uygulamalar farklıdır. Birinci model olan *Ortodoks Modelin* (Şekil 1) en zor ve en ağır işleyen birinci adımı, geniş halk kesimine hitap edecek olan parti teşkilatının kurulması adımıdır. İkinci adım hükümete karşı eylemlerde iç ve dış destekçilerle birlikte tek bir cepheye faaliyet yürütülmesini içermektedir. Üçüncü adım ise bir yandan siyasi faaliyetler yürütülürken diğer yandan silahlı eylemlerin yürütüleceği ve halk desteğinin sağlanacağı gerilla savaşıdır. Hareket savaşı olarak adlandırılan dördüncü safhada ise ayaklanmacıların düzenli ordu birliklerine evrilmesi hedeflenmektedir. Son adım mevcut hükümeti yok etmek ve ele geçirmektir (Galula, 2006a, ss. 30-39).

Şekil 1 Ayaklanma Kampanyası Kavramı – Ortodoks Model (Vrooman, 2005, s. 25)

İkinci model olan Kısa Yol Modelinde ise birinci adım "kör terörizm" uygulayarak propaganda yapımının avantajlarından faydalanmaya çalışılır. İkinci adımda "seçici terörizm" ile hedefler iyi belirlenmiş hükümet temsilcilerine kaydırılır (Galula, 2006a, ss. 39-40).

Şekil 2 Ayaklanmalara Karşı Koyma Kampanyası Kavramı –Ortodoks Model (Vrooman, 2005, s. 29)

Ayaklanma konusundaki değerlendirmelerinden sonra Galula ayaklanmaları yasalık ve şiddet içerğine göre *soğuk* ve *sıcak devrimci savaş* olarak sınıflandırmış ve ayaklanmalara karşı koymak için aşağıda sıralandığı gibi dört eylem planı oluşturmuştur (Galula, 2006a, ss. 43-44).

1. Ayaklanmacı grup liderlerine karşı direkt eylem,
2. Ayaklanmaya elverişli koşullara yönelik dolaylı eylem,
3. Ayaklanma hareketine sızma ve içeriden etkisiz duruma getirme,
4. Politika mekanizmasının inşa edilmesi veya güçlendirilmesi.

Galula ayaklanmaya karşı koyma savaşının; halk desteğinin sağlanması, desteğin aktif bir azınlık aracılığıyla sağlanması, halk desteğini sağlayacak şartların mevcudiyeti, ayaklanmalara karşı koyma çabalarının yoğunluğu ve araçların (maddi, manevi, personel, vs.) çokluğuna bağlı olarak dört yasa çerçevesinde temellendirilmesi gerektiğini belirtmiştir (Galula, 2006a, ss. 52-55).

Bu yasalara ek olarak; ayaklanmacılar için az, karşı koyanlar için oldukça maliyetli *olangüç ekonomisine*, ayaklanmacıların toplumun tamamını kazanmasının önüne geçilmesi açısından *geri dönülmeliğe*, ayaklanmacılardan eline bırakılmaması gereken *inisiyatifte*, nüfusu odak noktası alan *ayaklanmalara karşı koyma varlıklarının tam kullanımına*, sivil ve askeri faaliyetler arasındaki geçişlerdeki *basitliğe* ve bu faaliyetleri sevk ve idare edecek tek bir liderin *kontrol mekanizmasına* ayrıca vurgu yapmaktadır (Galula, 2006a, ss. 56-60).

Bu çerçevede, başarılı bir ayaklanmalara karşı koyma hareketinin icra edilebilmesi için aşağıda belirtildiği üzere sekiz adımdan oluşan yol haritası önermektedir (Galula, 2006a, ss. 73-94).

1. Ayaklanmacı güçlerin askeri olarak etkisiz hale getirilmesi veya sınır dışı edilmesi,
2. Statik birliklerin konuşlandırılması,
3. Halk ile temas edilmesi ve kontrol altına alınması,
4. Ayaklanmacı siyasi örgütün ortadan kaldırılması,
5. Yerel seçimler,
6. Yerel liderlerin değerlendirilmesi,
7. Siyasi partinin organize edilmesi,
8. Geriye kalan ayaklanmacıların yok edilmesi veya bastırılması.

Sonuç

Siyasal bir şiddet biçimi olan ayaklanma hareketi; ortaya çıktığı dönemin politik, ekonomik, toplumsal, düşünsel, vb. parametrelerinden, coğrafi etkenlere, teknolojik gelişmelerden, rakipler arasındaki güç dengelerine kadar birçok etmen tarafından şekillenmektedir. Bu sebeple hem siyasi rejimi değiştirmek isteyen ayaklanmacıların hem de ayaklanmalara karşı koyma hareketinin izleyeceği ve kesin başarıyla sonuçlanacak doktrinel yaklaşım mevcut değildir. Her ayaklanma hareketinde olduğu gibi ayaklanmalara karşı koyma hareketi de dönemin değişken parametreleri ve girdilerine göre değişkenlik göstererek gelişmektedir.

Bu değişkenlere rağmen temelde aynı kalan parametre ise toplumun ya ayaklanmacıların ya da ayaklanmaya karşı koyanların arasında bir tercih yapması olduğu söylenebilir. Galula'nın ayaklanmalara karşı koyma literatürüne kazandırdığı en büyük yenilik de toplumun bu tercihi yaparken nasıl ayaklanmalara karşı koyanlar tarafına çekileceğini açıklayan doktrinel bir yaklaşım getirmesi olmuştur. Her ne kadar kendisinden önce birçok asker ve bilim adamı tarafından ayaklanmayı besleyen toplumun kazanılarak desteğin kesilmesi anlayışı David Galula tarafından sentezlenerek her dönemin kendine göre yorumlayıp sonuçlar çıkaracağı bir yöntem olarak sunulmuştur.

Galula'nın ayaklanmalara karşı koyma teorisinin temelini nüfusun ihtiyaçlarını etkili ve sistematik bir şekilde ele alma oluşturmaktadır. Nüfusun ihtiyaçlarının merkezinde ise güvenlik ihtiyacı bulunduğunu, güvenliğinin sağlanmasıyla toplumun ayaklanmalara karşı koyan tarafın safına geçmekte özgür kalacağını belirtmektedir. Diğer yandan güvenliği sağlamanın yolu toplumu kontrol altında tutmaktan geçmektedir. Galula'nın bu yaklaşımı sadece nüfus merkezli gözlükte de hem ayaklanmacılara katılma potansiyeli bulunan halkı kurutması hem de ayaklanmacılara karşı sert tedbirleri barındırması açısından düşman merkezli olduğu söylenebilir.

Güvenlik ihtiyacının karşılanmasından sonra kararlı bir siyasi politikanın devamı olarak toplumun istikrarını sağlayacak diğer ihtiyaçların giderilmesi gerekmektedir. Halk uzun süreli istikrarı sağlayacağını düşündüğü tarafın yanında olmaya meyillidir. Dolayısıyla ayaklanmalara karşı koymanın becerisi sivil-asker makamların yakın iş birliği içerisinde olduğu kararlı bir politikayla sürdürülen ulus inşasına bağlıdır. Bu sebeple operasyon alanında görev alan sivil-asker her birim ve bireyin hedeflenen politikaya hizmet edecek şekilde faaliyetlerini icra etmesi önem arz etmektedir. Galula'nın ortaya koyduğu teori sahadaki birimlerin tam olarak ne yapacaklarından ziyade nasıl yapacaklarını işaret etmektedir. David Galula'nın doktrini, ayaklanmalar ile mücadele eden her birim ve bireyin karşılaştığı güçlükler ve engeller yönelik yaratıcı çözümler bulmalarına ışık tutmaktadır.

Son olarak 2001 yılında Afganistan, 2003 yılında ise Irak'a yönelik ABD öncülüğünde başlatılan işgal hareketlerinin ilerleyen süreçte halk ayaklanmasına evrilmesi ABD'nin kontuya yönelik ilgisini arttırmıştır. Ayaklanmalara karşı koyma konusundaki doktrinel eksiklik Galula'nın teorisinden esinlenerek 2006 yılında yayınlanan *FM-3-24 Counterinsurgency (Ayaklanmalara Karşı Koyma)* talimatnamesi ile giderilmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla kaynağını insanın oluşturduğu ayaklanmalara karşı koymaya yönelik Galula'nın yaklaşımları aradan 40 yıl geçmesine rağmen günümüzün ayaklanmalara yönelik uygulanabilir çözüm yöntemleri sunduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Cohen, A. A. (2012). *Galula: The Life and Writings of the French Officer Who Defined the Art of Counterinsurgency*. ABC-CLIO.
- Cridler, J. R. (2009). A View from Inside the Surge. *Military Review*, 81-88.
- Deniz, C. K. (2020). *Ayaklanmalar ve Ayaklanmalara Karşı Koyma Kavramları, Stratejiler ve Ülke Tecrübeleri* (2. bs). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic.Ltd.Şti.
- Galula, D. (2006a). *Counterinsurgency Warfare: Theory and Practice*. Praeger Security International.
- Galula, D. (2006b). *Pacification in Algeria, 1956-1958*. RAND Corporation. <https://www.rand.org/pubs/monographs/MG478-1.html>
- Marlowe, A. (2010). *David Galula: His Life and Intellectual Context*. Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.
- Vrooman, S. (2005). *A Counterinsurgency Campaign Plan Concept: The Galula Compass*. Defense Technical Information Center. <https://doi.org/10.21236/ADA436240>

[1] Atf için: Levent, B. (2021). Ayaklanmalara Karşı Koyma Teorisini: David Galula. Erişim adresi: <https://www.teram.org/icerik/ayaklanmalara-karsi-koyma-teorisini-david-galula-160>

[2] JSGA, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, b.levent@icloud.com

[3] Daha detaylı anlaşılması amacıyla, Galula'nın Ortodoks Modeli hem Ayaklanma hem de Ayaklanmalara Karşı Koyma Kampanyası Metodu, "Vrooman, S. (2005). *A Counterinsurgency Campaign Plan Concept: The Galula Compass*, ss.25-29"dan alınarak Şekil 1 ve Şekil 2 de sunulmuştur.